Posmrtná spomienka

Oneskorene spomíname nebohého brata MICHALA KURTÉHO, ktorý nás opustil dňa 25. 10. 1969 vo veku 66 rokov. Nebohý slúžil svojej cirkvi ako kurátor, neskôr ako kostolník vyše 20 rokov v Nižnom Mirošove. Bol vzorným otcom rodiny, vychoval 6 detí, ktoré sú taktiež dobrými kresťanmi, ako ich to naučil ich neb. otec. Nám prichodí si želať, aby mu zem, na ktorej pracoval celý život, bola ľahkou. Pohrebné obrady vykonal d. o. J. Richvalský.
Vičnaja pamjať i blaženyj pokoj!

V hlbokom zármutku odprevadili veriaci obce Výrava dňa 10. 4. 1970 na večný odpočinok svojho predsedu kurátorského zboru, brata JURAJA VATAŠČINA. Nebohý sa narodil r. 1898, bol vzorným občanom i kresťanom i otcom svojej rodiny. Prežil neľahký život, dvakrát musel za obživou za oceán. V obci vykonával viaceré funkcie. Naša obec stráca v ňom najoddanejšieho pravoslávneho veriaceho, ktorý našu cirkev nikdy neopustil, ani keď bolo

najhoršie. Pohrebné obrady odslúžili d. o. prot. M. Kurjatnik a d. o. Ján Mika, za prítomnosti veľkého počtu veriacich miestnych i z okolia.
Vičnaja pamjať!

Budúce číslo vyjde 10. júla 1970.

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, Prešov, v CN Bratislava. Redakcia: Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel. 230-81. Vedie red. rada. Vedúci a zodp. redaktor prof. dr. P. Kernaševič. Technický red.: prot. R. Ferenc. Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Dukelské tlačiarne, národný podnik, Prešov. Ročné predplatné 12 Kčs, jednotlivé číslo 1 Kčs. Ročné predplatné pre zahraničie: 2 doláre. Rozširuje PNS. Objednávky prijíma každý poštový úrad a doručovateľ. Zahraničnú objednávku treba adresovať PNS — Ústr. expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. č. 48 — Povolené Výnosom MIO č. j. 248/II/2 12-V-52 zo dňa 28. mája 1952.

ODKAZ sv. CYRILA A METODA

Ročník XVI. — Orgán pravoslávnej cirkvi — Číslo 6/1970

Detská príloha nášho Odkazu

Drahé decká, menšie i väčšie! Rýchlym krokom sa blíži koniec školského roku. Dúfam, že sa každý z vás učil a že sa nemá čoho báť. V poslednom čase sme mali veľa osláv a tak sa stalo, že na našej stránke sme nedokončili pôvodnú tému „O každodennom živote kresťana".

V minulých číslach nášho Odkazu som vám písala o modlitbe, ako sa máte modliť ráno, počas práce, pred jedlom, v zármutku. Zostala nám najdojemnejšia modlitba: modlitba večerná.

Celý deň niečo robíte, ste v škole, beháte a ihráte sa, pomáhate mamke, celý deň je ako kolotoč. Ale keď začne slnko klesať za obzor, zavolá vás mama na večeru, umyjete sa (však?) a idete spať. Prežili ste deň, nech už bol dobrý či menej dobrý, ale bol to deň, ktorý vám dal prežiť Boh, preto sa patrí poďakovať, to v prvom rade. Keďže pred svojimi predstavenými vždy stojíme, teda ani pred Pánom Bohom nebudeme vyvalení v posteli, ale modlitbu vykonáme postojačky. Večerná modlitba je bilanciou a nadarmo by sme sa pokúšali nemyslieť na všetko, čo sme prežili. Nezaháňajme tie myšlienky, nech pred nami plynú, ako plynul deň, nech vidíme, kde sme urobili chybu, kde sme zhrešili. Ďakujme súčasne i za nepríjemnosti, i tie patria k životu a Boh vie, prečo ich na nás zoslal, nepatrí sa nám súdiť. Pri večernej modlitbe sa môžete pomodliť v kľudu i za chorých, hladných, spomenúť si, že nie každý stojí doma a nie každého čaká posteľ; niekto sa trápi v nemocnici a tam sú večery smutné; spomeňte si na tých ľudí, ktorí v noci pracujú, aby ste si ráno mohli prečítať noviny a zajesť čerstvý chlieb a aby vlak prišiel načas pre otca do roboty. Veru, nie každý ide spať... spomeňte i na tých, ktorí strážia našu vlasť pred nepriateľom. Spomeňte si na vašu rodinu, rodičov a súrodencov. Pri večernej modlitbe stojte pred Bohom s otvoreným srdcom, možno pocítite Jeho prítomnosť, a to vám bude posilou do ďalšieho dňa, ak ten deň má byť z Jeho dopustenia zlý. Veď povedal: „Kto chce prísť za mnou, nech zaprie sám seba, berie svoj kríž deň do deň, a tak ma nasleduje" (Luk. 9, 23). Držte sa tých slov a On vás povedie. Buďte dobré, deti, a Pán vás nechá k sebe prísť.

Večerná modlitba je niečo ako zázrak; mnohým ľuďom sa stáva, že sa vyplní to, o čo prosili, večerná modlitba je odovzdanie sa do vôle Najvyššieho, veď len On nám dá ráno sa prebudiť, veď „človek — dni jeho ako poľná tráva a kvitne ako poľný kvet" (Ž. 103, 15). Takto odovzdaní si ľahnite, aby ste ráno osvieženi mohli znovu plniť svoje povinnosti.

Až nastanú prázdniny a budete mať viac voľnosti, ani vtedy nezabúdajte na modlitbu, veď budete mať aj viac času na tieto intímne rozhovory s Bohom a budete duchovne rásť.

Dávajte na seba pozor, nech sa vám pri letných radovánkach nič nestane a nech nespôsobíte bolesť rodičom i sebe. Správajte sa všade slušne a nezabúdajte ani na návštevu sv. chrámov, odpustov a iných našich pravoslávnych cirkevných podujatí.

O zážitkoch, ktoré nadobudnete, mi zasa pekne napíšte, nech vedia aj iné deti, ako to bolo s vami o tohtoročných prázdninách.

Vaša teta Helena

„Duch je, ktorý obživuje..."

„...telo nič neprospieva. Reči, ktoré som vám hovoril, sú duch a život" (Ján 6, 63).

Nebolo jedného rozhovoru Pána so svojimi učeníkmi, aby sa to neobišlo bez pochybovania. Dokonca boli okamihy, keď mnohí poslucháči nezniesli nový spôsob tlmočenia slova Božieho, pohoršovali sa nad zjavenou pravdou Božou a odchádzali od božského Spasiteľa rozčarovaní a smutní. „Tvrdá je táto reč, kto ju môže počúvať?" (Ján 6, 60). Pán vedel, že sa stretne s neveriacimi, vedel o svojom zradcovi Judášovi, o budúcom zakolísaní a zapretí apoštolom Petrom, a predsa v láske a trpezlivosti poučuje a povzbuduzje ďalej a stále. A po slovách, že „nikto nemôže prísť ku mne, len ak by mu to dal Otec" (Ján 6, 65), odišli ďalší učeníci a „nechodili viac s Ním" (Ján 6, 66).

Bola to nová pravda a nové bolo jej podanie, nová náplň Zjavenia Božieho, príliš prenikajúca bytosť človeka a žiadajúca od neho zmenu, úplný vnútorný prerod v myslení a v prístupe k osobnosti Bohočloveka Isusa Christa, k Jeho osvetľovaniu pravdy, ktorú dosiaľ nikto v takej podobe nepočul. To všetko vy-

žadovalo prevrat v duši počúvajúceho, zmenu myslenia, cítenia, chápania, najmä však dobrú vôľu s veľkým sebazaprením. A Pán skúša i svojich dvanásť vyvolených, či aj oni chcú odísť? Pohotový apoštol Peter vyznáva: „Pane, ku komu pôjdeme. Slová večného života máš, a my sme uverili a poznali, že Ty si Christos, Syn Boha živého" (Ján 6, 68). Pán vzal toto vyznanie na vedomie, ale pripomenul, že „jeden z vás je diabol" (Ján 6, 70).

Spomeňme, aký bol stav a nálada apoštolov po zapretí Petrovom, po golgotských udalostiach, po pohrebe Pánovom, po Jeho zmŕtvychvstaní. Ovládla ich neistota a strach, akoby na všetko zabudli, čo im Pán hovoril, na čo ich upozorňoval, že sa musí stať, všetko bolo márne „pre strach zo židov" (Ján 20, 19), nedbali o zasľúbenie Ducha svätého, ktoré im Pán tak veľmi zdôrazňoval a opakoval, že Utešiteľ, Duch svätý, ktorého pošle Otec nebeský v mene Isusovom, naučí ich všetkému, pripomenie im všetko, čokoľvek im bol povedal (Ján 14, 26), a ten Utešiteľ, Duch pravdy, bude vydávať svedectvo o Ňom (Ján 15, 26).

Štyridsať dní po slávnom zmŕtvychvstaní zjavoval sa božský Spasiteľ apoštolom, hovoril im o kráľovstve Božom, aby sa z Jeruzalema nerozchádzali a aby očakávali zasľúbenie Otca: „O niekoľko dní budete pokrstení Duchom svätým" (Skut. 1, 5), že prijmú moc Ducha svätého, že sa stanú ozajstnými Jeho svedkami vo všetkých známych krajinách „až do posledných končín zeme". A potom od nich definitívne odišiel.

Po návratu z hory Olivetskej sa vrátili do Jeruzalema a „všetci zotrvávali na modlitbách jednomyseľne spolu so ženami a s Máriou, matkou Isusovou a s Jeho bratmi" (Skut. 1, 8–14).

A desiateho dňa po nanebevstúpení Pána uskutočnilo sa vážne a dôležité zasľúbenie, keď „boli všetci spolu na jednom mieste. Tu zrazu povstal zvuk z neba, ako keď sa prudký vietor valí, a naplnil celý dom, v ktorom sedeli ... a Duch svätý naplnil všetkých, takže začali hovoriť inými a inými jazykmi, ako im ten Duch dával hovoriť" (Skut. 2, 1–4). Tento veľký dar bol veľmi potrebný, aby všetci rozumeli v rodnej reči slovo Božie. Apoštoli boli však obdarovaní aj ináč: silou presvedčujúceho slova, nebojazlivosťou, smelosťou, statočnosťou, odvážnosťou, prorokovaním, uzdravovaním a veriaci najmä po pokání a pokrstení prijímali dar Ducha svätého. A tak veriacich pribúdalo: „Zotrvávali v učení apoštolskom a v spoločenstve, v lámaní chleba a na modlitbách ... A všetci veriaci boli pospolu a mali všetky veci spoločné" (Skut. 2, 42–47).

Tak vznikla z dopustenia Božieho cirkev Božia, ktorá zo skromných počiatkov a malého počtu veriacich sa rozrástla vo veľký a bohato rozvetvený strom, ktorý nesie doteraz dobré ovocie. A pokiaľ my prinášame občas ovocie nie práve veľmi cenné, je to pre našu slabú vieru, vnútorné ochabnutie a duchovnú nedokrvnosť. Preto nás naša cirkev vedie v prosbách a modlitbách k Pánu, aby sme sa vzchopili k dielu Božiemu, konali ho verne a statočne, obrodzovali sa vnútorne mocou a pomocou Ducha oživujúceho a posilňujúceho. „Duše istiny, priidi i vselisja v ny!"

Prot. B. Aleš

Pastiersky list

metropolitu pražského a celého Československa DOROTEJA k 25. výročiu oslobodenia Československa

Vaše Preosvietenstvá,

dôstojní otcovia, drahí bratia a sestry!

Uplynulo už štvrť storočia od ukončenia druhej svetovej vojny a slávneho oslobodenia našej drahej vlasti víťaznou Červenou armádou spod jarma nacizmu. Pamätníci 9. mája 1945 si pripomenú v týchto dňoch radosť, ktorá sa zmocnila vtedy všetkého ľudu a nadšené uvítanie našich osloboditeľov.

Z temného hrobu povstala tiež naša pravoslávna cirkev, ktorá bola tri roky postavená mimo zákon. Jej arcipastier, blahej pamäti vladyka-mučeník Gorazd — so svojimi spolupracovníkmi položil svoj život na oltár vlasti, splnil tak najvyšší príkaz obete a lásky.

Vzdávame vďaku Pánu Bohu za Jeho pomoc v ťažkých dobách vojny. V hlbokej úcte a vďačnosti sa skláňame pred nehynúcou pamiatkou nespočetných padlých bojovníkov a obetí okupácie, ktorým voláme: Vičnaja pamjať! Náš ľud sa nikdy nezmieril so stratou slobody. Slovenské národné povstanie, Pražské povstanie, partizánske hnutie a statočný boj našich zahraničných jednotiek, to je živé svedectvo. Naši pravoslávni krajania z Volyne sa zapísali nezmazateľným písmom do dejín tohto ťažkého, ale historického obdobia.

Verná svojej vlasteneckej tradícii podporovala naša cirkev tvorčiu činnosť pri budovaní socialistického spoločenstva. V obetavej práci pre blaho celku prejavujeme skutkom lásku k blížnemu a k rodnej zemi, ktorú na základe evanjelia neochvejne hlásame. Šírime v radoch svojich veriacich slovom i tlačou zásady znášanlivosti, svornosti a svedomitosti. Podporujeme morálne

úsilie o mier vo svete, ktorý je neustále ohrozovaný v krízových ohniskách, ako napr. vo Vietname, alebo na Blízkom východe; v našom západnom susedstve počúvame hlasy, volajúce po odplate.

Sestry a bratia, modlime sa vrúcne za našu vlasť a priložme usilovné ruky k dielu, aby opretí o svojich spojencov, zvlášť o Sovietsky zväz, bola naprosto bezpečnou, krajšou a jej rovnoprávne národy aby boli šťastnejšie. Nastúpme do ďalších rokov s pevnou vierou v milosť Božiu a s odhodlaním plniť svedomite svoje náboženské a občianske povinnosti.

S arcipastierskym požehnaním lásky a pokoja
Praha, 9. mája 1970.

† **Dorotej v. r.,**
metropolita pražský a celého Československa

Nanebevstúpenie Pána

Po štyridsiatich dňoch Spasiteľ náš Isus Christos vracia sa k svojmu Otcovi do neba a opúšťa apoštolov a zem. Dnes cirkev zháša veľkonočnú sviecu, ktorá predstavovala Christovo zmŕtvychvstanie. Apoštoli sa smutne pozerali za vznášajúcim sa Majstrom, ale cirkev nesmúti, lebo si je vedomá, že oblak, ktorý Ho zatienil, nemôže jej vziať Christa. Vie, že dnešný sviatok je oslávením Christovým.

Život Isusa Christa od jaslí až po kríž bol nepretržitou reťazou utrpenia, nenávisti a prenasledovania. Takto sa Mu odplácali ľudia za jeho nevýslovnú lásku. Prišiel na zem zachraňovať tých, čo sa mali stratiť pre večnosť a za túto jeho neúnavnú prácu odvďačili sa Mu len nevďakom. Preto Ho odmieňa Otec tak kráľovsky v nebesiach: sedí na pravici Božej. Je to pre nás poučením. Neraz skúšame, že spravodliví a dobrí ľudia musia znášať mnohé príkoria tu na zemi. Koľko útechy im dáva Nanebevstúpenie Christovo. Preto si pamätajme, že každú spáchanú nespravodlivosť Boh raz odmení.

Kvôli nám zostúpil z neba na zem, do lona Panny, ležal v maštali, v jasliach, a po 30. rokoch sa ponosuje „Vtáci majú hniezda a vlci brlohy, len Syn človeka nemá kde skloniť hlavu." **A najviac sa ponížil na kríži, kde zomrel so zločincami. Ale kto sa ponižuje, toho Boh povýši. Kto sa povyšuje vo svojej hrdosti až do neba, smrť ho zrazí až do zeme a dá ho za potravu červom. A nie náhodou z Olivovej hory vystupuje na nebesia. Tam kľačal, keď zápasil sám so sebou, keď prosil posilu od Otca, pod olivami kvapkal Jeho krvavý pot, tu Ho zajali vojaci. Olivová hora videla Jeho poníženie. Na tom istom vrchu bol aj povýšený. Tí istí apoštoli, ktorí Ho videli chvieť sa pred hrôzami utrpenia, videli Ho osláveného vystupovať do**

nadoblačnej výše. A v nebi Ho s veľkou radosťou obkľúčili zbory anjelov a sám Otec Ho posadil na svoju pravicu. Takto oslávil Boh víťaza nad smrťou a peklom ako kráľa slávy.

V Sv. Písme čítame, že Isus Christos už v mladom veku bol svojim rodičom oddaný. Sám hovorí o sebe: „Prišiel som splniť vôľu Toho, ktorý ma poslal." **A apoštol svedčí:** „Ponížil sa a bol poslušný až po smrť." **Pretože bola jeho poslušnosť neobmedzená, dostáva neohraničenú moc v nebi. Už tu na zemi mal moc liečiť chorých, kriesiť mŕtvych a rozkazovať búrkam a vetrom. Akú moc mu dal Otec teraz, keď sa vrátil k nemu poslušný až na kríž? Preto povedal krátko pred svojím nanebevstúpením:**

„Daná mi je všetka moc na nebi i na zemi." **A apoštol píše:** „Boh Ho povýšil a dal Mu meno nadovšetky iné mená, aby sa na meno Isus skláňalo každé koleno na nebi, na zemi a v podsvetí a každý jazyk aby vyznával na slávu Boha Otca, že Isus Christos je Hospoď" **(Filp. 2, 9—11). Všetko na svete podlieha Christovej moci. Tak odmení Boh každú poslušnosť, aj našu. Poslúchajme preto Boha i jeho cirkev, aby sme aj my boli hodní nebeskej odmeny. Sviatok Nanebevstúpenia Isusa Christa je radosť-**

ným dňom kresťanov, pretože vidia osláveného svojho Vykupiteľa. Slávnostne vtiahol do nebeskej radosti, a my, ktorí dnes zo zeme hľadíme za Ním, prosme o jedno: aby zo svojej slávy zhliadol na nás a aby požehnal aj nás ako kedysi apoštolov, ktorých tu zanechal.

Neopúšťaj nás, ale daj nám hodne milosti, aby sme sa zblížili s Tebou. Daj nám mier, pokoj a lásku medzi nás. Prosíme Ťa vrúcne, udeľ svetu mier, mier trvalý a dušiam našim veľkú milosť.

Prot. Pavel Bobalik, prof. PBF

„Nepáčiť sa zlým — aj to je pochvala."

Pre každého človeka priateľstvo má veľký význam. Význam pre jeho každodenný život, prácu, odpočinok, vzdelanie a tiež aj pre jeho morálny profil. Priateľstvo je najsilnejšia potreba človeka, bez priateľstva je žiť ťažko. Ťarcha života bez priateľstva je nepredstaviteľná. Pravdivosť toho, aký veľký význam má priateľstvo pre človeka, potvrdzuje sv. Písmo, všetci mudrci tohto sveta, porekadlá a medzi nimi aj mnohé naše. Seneka píše: **„Nezaujímaj sa o to, koľko máš priateľov — ale akých?! Nepáčiť sa zlým — aj to je pochvala."**

Sám Spasiteľ mal dobrých, aj zlých priateľov. Zlým sa nepáčil a zvlášť vtedy, ak im hovoril pravdu do očú, alebo pred národom. Mal aj dobrých priateľov — svojich apoštolov, priateľa Lazára, ktorého na štvrtý deň po smrti vzkriesil z mŕtvych, i mnoho hriešnikov a mrzákov.

My ľudia všetci udržujeme priateľstvá a čiastočne snažíme sa aj im prispôsobovať, najhoršie je na tom, že skôr sa snažíme od nich naučiť zlé veci ako dobré. Poznajúc však to, že zlí priatelia človeka na zlé veci stiahnu, ako to bolo aj s Márnotratným synom, mali by sme si pri voľbe priateľov dávať pozor. Apoš. Pavel nám prikazuje: **„A prikazujem Vám bratia, v mene nášho Pána Ísusa Christa, aby ste sa stránili každého brata, ktorý sa neriadne správa..."** (II. Tesal. 3, 6.). Muž by sa mal vyhýbať priateľom, ktorí holdujú opilstvu a nemravnému životu, žena priateľke, klebetnici a ktorá žije neusporiadaným životom, mladík by sa mal varovať zlých priateľov, ktorí sú bez pracovného pomeru, kradnú..., dievča zase takých priateľov a priateliek, ktorí ani doma nenocujú. Deti zase takých priateľov, čo chodia poza školu a neprospievajú. A ak sa s nimi chceme priateliť, tak len preto, aby sme ich z tejto cesty odviedli, ale pozor, aby nezviedli oni nás, lebo človek je viacej náklonný k zlému, ako k dobrému. Keď hľadáme cesty k zlým priateľom, a máme k nim hľadať cesty, ale čisto len s cieľom ich poučiť a napraviť, aby nám raz boli povďační za zmenu.

Ono s priateľstvom to vyzerá tak, že ani sa človek nemôže všetkým páčiť, porekadlo hovorí: **„Keby si sa nechcel páčiť všetkým, páčil by si sa dobrým!"** A o priateľstve som čítal: **„Tí, ktorí sa bez výberu prispôsobujú každému známemu, sú v podstate rovnako nešťastní a rovnako opustení".**

Hľadajme si takých priateľov, akých si hľadal Ísus Christos, svätci a mučeníci a v prvom rade nech nám bude priateľom Boh Všemohúci. Nezapomínajme, že pre priateľstvo je potrebné čisté srdce, aké má dieťa. Dieťa sa rýchlo spriatelí, odpustí, prepáči a znovu je dobré, a takými by sme mali byť aj my všetci a isté je, že by sme mali u každého sympatie.

Štefan Horkaj, farár

Pán povolal patriarchu Alexija

Dňa 17. apríla 1970 sa rozniesla do celého sveta zarmucujúca správa, že Vládca nad životom i smrťou povolal k sebe dlhoročného a múdreho arcipastiera a kormidelníka ruskej pravoslávnej cirkvi, Jeho Svätosť patriarchu moskovského a celej Rusi ALEXIJA. Zosnulý, občianskym menom Sergej Vladimírovič Simanskij, sa narodil v Moskve dňa 27. októbra 1877. Vyštudoval právo na moskovskej univerzite, ktorú absolvoval r. 1899. Predložil s úspechom dizertačnú prácu z odboru medzinárodného práva „Bojujúce štáty a neutráli počas vojny".

V jeho rodine boli živé náboženské tradície. Preto vstúpil na moskovskú Duchovnú akadémiu. V druhom ročníku bol vysvätený na jerodiakona (1902). O rok bol vysvätený na kňaza — jeromonacha. Na akadémii spracoval vynikajúcu prácu: „Názory metropolitu Filareta na vtedajšie chápanie života z mravného a právneho hľadiska". Po absolutóriu sa ihneď stal inšpektorom bohosloveckého seminára v Pskove; inšpektora možno porovnať s naším prodekanom fakulty. Od r. 1906—1911 je archimandrita rektorom seminára v Tule a od r. 1911 vedie bohoslovecký seminár v Novgorode. Súčasne zastáva funkciu predstaveného tamojšieho antonievského monastiera.

Roku 1913 povoláva ho cirkev k vyššej službe. Obdržal biskupské svätenie z rúk antiochijského patriarchu Gregora, ktorý vtedy pricestoval do Ruska na návštevu. Dostal titul biskupa tichvinského a zastával funkciu biskupa-vikára novgorodskej eparchie. Od r. 1921 je ako biskup jamburgský prvým

biskupom-vikárom eparchie leningradskej. Ako arcibiskup vedie od r. 1926 novgorodskú eparchiu. Roku 1932 obdržal titul metropolitu a r. 1933 sa stal leningradským metropolitom, ktorý úrad zastával do r. 1945; od r. 1943 je súčasne metropolitom novgorodským a stálym členom Posvätnej synody.

Vtedy už dva roky zúri Veľká vlastenecká vojna. Blokáda Leningradu trvala takmer tri roky. Metropolita Alexij podľa vzoru Dobrého Pastiera neopúšťa svoje stádo, zostáva pri ňom v ťažkých dňoch obliehania a poskytuje veriacim nesmiernu duchovnú posilu. Veriaci milujú svojho arcipastiera, ktorý každý večer koná bohoslužby za pomoc Božiu.

Roku 1944 zomrel patriarcha Sergij a metropolita Alexij, najstarší člen biskupského zboru, sa stáva správcom patriarchátu. Cirkev za jeho vedenie poskytuje veľkú morálnu a hmotnú pomoc vo vlasteneckom zápase ľudu. Dňa 2. februára 1945 zasadá v Moskve miestny snem ruskej cirkvi. Sú na ňom prítomní patriarchovia z Alexandrie, Antiochie a Gruzínska, zástupcovia patriarchátu carihradského, jeruzalemského a srbského. Metropolita Alexij bol jednomyseľne zvolený patriarchom a slávnostne bol intronizovaný. Toho istého roku oplatil návštevu uvedeným patriarchom.

V januári 1946 prijal delegáciu pravoslávnej cirkvi z Československa a po dohode so srbskou cirkvou vyhovel našej žiadosti a prijal našu cirkev do svojej právomoci. Schválil naše liturgické a kánonické poriadky a vyslovil podmienku, že naša cirkev bude uznaná za autokefálnu, akonáhle pre to budú predpoklady, čo sa skutočne stalo r. 1951.

Ako dlhoročný bohovedný pracovník venoval patriarcha zvláštnu pozornosť organizácii teologického štúdia. Roku 1948 sa v Moskve konali oslavy 500. výročia autokefality ruskej cirkvi a dôležité porady zástupcov miestnych cirkví, kde podali títo svedectvá o svojej zodpovednosti v otázkach mierových a ekumenických. Mierový hlas patriarchu Alexija zaznieva pri všetkých posolstvách, ktoré vydával svojej cirkvi a celému kresťanskému svetu. Je spoluzakladateľom a podporovateľom mierového hnutia medzi kresťanmi. Za jeho vedenia sa ruská pravoslávna cirkev stala významnou členkou ekumenického hnutia. Patriarcha Alexij bol verným arcipastierom zvereného mu stáda a prispel k prehĺbeniu jeho bohatého duchovného života.

Stretnutie našej cirkvi s Jeho Svätosťou patriarchom Alexijom bolo požehnané a vytvorilo pre našu cirkev veľké možnosti, ktorých využitie v neposlednom rade závisí na našej vernosti evanjeliu a svätému pravosláviu. Jeho meno zostane natrvalo zaznamenané nielen v srdciach duchovenstva vlastnej cirkvi, ale aj v našich srdciach a v srdciach všetkého pravoslávneho kresťanstva a mierumilovného ľudstva celého sveta.

Vičnaja pamjať zosnulému služobníku Božiemu! **A. J. N.**

Akého si náboženstva, viery?

(pokračovanie)

Inakšie by to bolo, keby pápež za svojho života menoval si svojho nástupcu a osobne mu odovzdal tú svoju právomoc a postupnosť, ako to dostali sv. apoštoli od Isusa Christa, alebo ako to dostávajú biskupi, cestou chirotonie zo strany dvoch, alebo troch biskupov. V takomto prípade táto postupnosť bola by jasná, pochopiteľná a prirodzená. **Inými slovami, a podľa starého právnického hesla, len ten môže dať inému určitú moc, ktorý ju má.** Ako môžu dať kardináli pápežskú moc novozvolenému kandidátovi na pápeža, keď ju sami nemajú?

Pre odstránenie takého nedorozumenia západní teológovia tvrdia, že skrze samý akt voľby pápeža dostáva sa mu všetkých práv a mocí pápežských. **Ale akým spôsobom sa proste voľby môžu stať sv. tajinou — sviatosťou?** A potom, akým spôsobom voliči pápeža — kardináli (členovia konklávy), môžu novozvolenému pápežovi **dať to, čo sami nemajú?** A konečne, keď kardináli volia, potom zbor kardinálov, ako právnická jednotka, je nad postavením pápeža, nakoľko oni mu dávajú svoju právomoc, a mohli by ho pre neplnenie povinností súdiť a suspendovať. **V takomto prípade nemôže byť ani reči o nejakom hlavenstve pápeža v cirkvi.**

Aby vyšli z týchto protikladov, rím. katolícki teológovia tvrdia, že so smrťou pápeža dary milosti, ktoré on vlastnil, ostávajú v cirkvi, lepšie povedané u biskupov, a pri voľbe nového pápeža tieto dary sa opäť vracajú, čiže prechádzajú na novozvoleného pápeža a na ňom spočívajú. Avšak tu je nejasný ten prechod milostných darov z pápeža na biskupov a potom z biskupov na novozvoleného pápeža, ktorý sa deje bez vonkajších cirkevných aktov. Ešte menej je opodstatnené ďalšie ich vysvetlenie, podľa ktorého samotný akt korunovania pápeža treba považovať za sv. tajinu — sviatosť, ktorá na neho vracia dary milostí, ktoré vlastnil jeho predchodca. **To by potom bola svojho druhu samovysviacka, čiže taký akt, ktorý nepozná ani Písmo sv. ani cirkevná tradícia.**

Z horeuvedeného môže sa urobiť jasný záver, že rím. kat. cirkev nemá **žiadnych vážnych podkladov a dôvodov v Písme sv. k tomu, aby si rímsky pápež mohol právom robiť nárok na hlavenstvo v Cirkvi Christovej.**

Je pravda, že právo a miesto prvého medzi ostatnými biskupmi mu patrilo od začiatku vzniknutia rímskej katedry, avšak to je iba právo cti a vážnosti, akú mal sám Rím v politickom živote niekdajšieho sveta. Zo všetkých argumentov, na ktoré sa rím. kat. cirkev vo svojom učení o pápežskom primáte opiera, jediný, ktorý by podľa našej skromnej mienky, **mohol byť opodstatnený, je dôvod čiste organizačného a praktického charakteru.** Je to spôsob centrálneho riadenia, kde by jedna kresťanská Cirkev mala jedno administratívne centrum, odkiaľ by výkonný orgán Cirkvi plnil uznesenia najvyššieho zákonodarného orgánu Cirkvi — všeobecného snemu. Takáto centralizovaná demokratičnosť, či „sobornosť" bola by v súlade s duchom súčasnej doby, ale aj s duchom Písma svätého, aby všetci kresťania **„boli jedno"** (Ján XVII, 11, 21.)

b) Neomylnosť pápeža. V súvislosti s učením o pápežskom primáte, vystupuje do popredia aj učenie o neomylnosti pápeža. Tento nárok pápežov je

známy už v II. storočí, keď pápež Viktor, v spore o svätení Paschy, tvrdošijne sa dožadoval, aby aj máloázijskí biskupi nasledovali v tom rímsku cirkev. Keď to neurobia, vyhrážal im prekliatím. V III. storočí pápež Štefan sa pomenoval **„biskupom biskupov"**, a podobne sa zachoval voči kartagenskej cirkvi. **Tu treba pripomenúť, že do rozkolu (1054. roku) pápeži len snívali o neomylnosti.** Až od tej doby ich túžby sa začali meniť v skutočnosť. Neomylnosť pápeža, hoci pravda bola popieraná nielen jednotlivcami, ale aj snemami (pisským, konštantským a bazilským), predsa za súhlasu väčšiny rím. katolíckych teológov, bola mu priznaná. Docielil to pápež Pius IX. na vatikánskom sneme roku 1870.

Učenie o neomylnosti pápeža je v tesnom spojení s učením o hlavenstve pápeža, ktoré v tú dobu už sa bolo upevnilo v západnej cirkvi. Je nevyhnutným a logickým výsledkom rím. katolíckej dogmy o hlavenstve pápeža. Veď ak je pápež naozaj námestníkom Christovým na zemi, keď je hlavou Cirkvi v takom zmysle, ako je sám Isus Christos, potom sa mu nemôže odoprieť to, čo fakticky patrí Cirkvi — svätosť a neomylnosť. „Je jasné — hovorí jeden ich teológ —, že neomylné učiteľstvo Christa — Hlavy nie je možné, aby nemalo zodpovedný a stály viditeľný ľudský orgán".[1]

Dogma o neomylnosti pápeža bola formulovaná na vatikánskom sneme v takejto forme: „Keď rímsky biskup hovorí ex cathedra, t. j. keď vykonáva službu pastiera a učiteľa všetkých kresťanov, mocou svojej apoštolskej vrchnosti určuje učenie týkajúce sa viery a mravov, záväzné pre všetkých veriacich a celú Cirkev: vtedy, pri Božskej pomoci, sľúbenej mu v osobe blaženého Petra, on vládne tou neomylnosťou, ktorou Božský Spasiteľ chcel, aby Jeho Cirkev bola obdarená vo formulovaniach učenia o viere a mravnosti. Preto takéto uznesenia, ktoré pochádzajú od rímskeho biskupa sú ako také nemeniteľné, avšak nie preto, že sú so súhlasom Cirkvi".[2] To znamená, že neomylný je len pápež a nie „rímska kongregácia" (stála synoda); keď hovorí „z katedry", nepodlieha žiadnemu súdu, nijakej empirickej pozemskej cirkevnej inštancii ani žiadnemu kolektívu.

Na otázku, kedy možno považovať pápeža, že hovorí „z katedry," a kedy ako súkromná osoba, rím. kat. teológovia uvádzajú tieto štyri podmienky: a) **keď pápež hovorí vo funkcii ekumenického pastiera všetkých kresťanov;** b) **keď pápež skutočne využíva všetku svoju moc, ktorú dostal od Christa** — učiť, kladie na svedomie veriacich za povinnosť prijať jeho učenie, ako dogmu, neprijatie ktorej znamená odpadnutie od cirkvi; c) keď sa učenie týka viery a mravnosti a d) keď pápež s konečnou platnosťou definuje zmysel nejakého učenia a vyhlasuje, že dotyčné učenie nachádza sa v Božskom Zjavení.

To všetko — hovoria ďalej — deje sa za pomoci, ktorú dostal najvyšší učiteľ cirkvi, ktorú ale treba rozlišovať od Zjavenia a od vnuknutia. Táto pomoc spočíva v tom, že „Duch Christov osvecuje rozum sv. Otca a všetka činnosť Prozreteľnosti sa prejavuje tak, že vyhlásenie falošnej dogmy zo strany pápeža je prosto nemožné; dokonca aj vtedy, keď by pápež padol do omylu a chcel by definovať nesprávnu (falošnú) dogmu, Pán by to svojím zásahom nedopustil, ale by mu poslal napríklad nemoc, alebo aj smrť".[1]

Takéto učenie nemôže prijať ten, kto neprijal predchádzajúce — o hlavenstve pápeža. **Veď v celej tejto dlhej teórii, ktorá je uvedená v texte vatikánskeho formulovania, autorom ktorého bol generál jezuitského rádu,**

[1] S. Tyškevič: Učenie o Cerkvi, Paríž, 1931, str.: 257.
[2] Tam tiež, str.: 258.
[1] S. Tyškevič: Učenie o Cerkvi, Paríž, 1931, str.: 259.

alebo ako ho inakšie volajú „čierny pápež" — páter Bex († 1887), nenachádzame ani zrnko Božského zjavenia, o ktoré by sa autor nového učenia oprel. Je nemysliteľné, aby bolo vyhlásené nejaké učenie za dogmu bez toho, aby nemalo svoj podklad v učení Christovom, v Písme svätom a sv. podaní.

Podľa pravoslávneho učenia, právo určovať nové učenie nielen že nemá žiaden biskup, ale **takéto právo si neprivlastňovali ani sami apoštoli; takéto právo prislúcha jedine samému trojjedinému Bohu.** Kresťanské učenie a celé Zjavenie, odkiaľ pochádza, je dielo Božské, a nie ľudské. Preto aj sv. apoštoli **menovali seba samých iba sluhami Christovými,** ktorých úlohou bolo presne plniť Jeho vôľu. Nič nového, čo by im Christos nebol hovoril, nezavádzali do vierouky a mravouky kresťanskej. Zo Skutkov apoštolských je nám známe, že keď bolo potrebné vyriešiť obradovú otázku vo veci Mojžišovho zákona, týkajúcu sa celej Cirkvi, **žiaden apoštol sa neopovážil sám samostatne ju vyriešiť, ale bol zvolaný apoštolský snem do Jeruzalema,** za účelom jej vyriešenia. To preto, že iba celej Cirkvi, ktorá je vedená Duchom svätým, bola sľúbená Isusom Christom neomylnosť. V skutočnosti Písmo sv. len o Bohu hovorí ako o svätej Bytosti, ktorá je bez akejkoľvek nedokonalosti: **„Boh je svetlo, a niet v ňom nijakej tmy"** (I. Ján. I, 5.)

A o človekovi sa tam hovorí ako o bytosti hriešnej: **„Lebo niet spravodlivého človeka na zemi, ktorý by robil dobré a nehrešil"** (Kazatel. VII, 20); **„Keď povieme, že nemáme hriechu, sami seba zvodíme, a niet v nás pravdy"** (I. Ján. I, 8.) atď. Takto hovorí Písmo sv. o človekovi každom, hoci by bol aj hlavou cirkvi.

Pokračovanie

Bola únia náboženským, kultúrnym a sociálnym prínosom?

„Veď čo osoží človekovi, keby získal aj celý svet, ale duši svojej by uškodil?" (Mt. 16, 26).

Otázku predpokladov vzniku a dôsledkov únie pre pôvodne pravoslávny ľud nastoľujú častokrát katolícki historici tak, že v prvom rade líčia jeho nábožensko-kultúrnu situáciu pred brestsko-litovskou úniou z r. 1595—1596 a tzv. užhorodskou úniou z r. 1646—1649 v čo najčiernejších farbách ako úbohé živorenie, aby potom na základe porovnávania tohto skresleného pochmúrneho obrazu s preexponovane zidealizovaným jeho nábožensko-kultúrnym stavom po upevnení únie prišli k záveru, že únia bola záchranou k východnému kresťanstvu sa hlásiaceho obyvateľstva pred záplavou protestantizmu v Poľsku a najdôležitejším činiteľom jeho pozdvihnutia z údajného nábožensko-kultúrneho primitivizmu k plnosti nábožensko-cirkevného života na východnom Slovensku a na Podkarpatsku, v dnešnej Zakarpatskej Ukrajine.

Nastoľovanie uvedenej otázky v takýchto sporných súvislostiach stráca však nestrannosť svojej hodnovernosti, keďže neberie vôbec do úvahy

základné a súčasne i najvyššie meradlo, ktorým treba predovšetkým hodnotiť opravdivosť a oprávnenosť každého náboženského hnutia, a tým je skutočnosť, či ono, teda v našom prípade unionistické hnutie pred viac než tristo rokmi, vychádzalo z hlbokého vedomia si núdze spasenia a či bolo podmienené úzkostlivým hľadaním odpovede na otriasajúcu otázku, kde a ako nájsť cestu odpustenia a zábezpeku ospravedlnenia hriešnika pred Bohom. Žiaľ, tomuto meradlu, ktorému plne zodpovedá len hlboké prežívanie istoty, že naša bieda a hriech boli pribité na golgotský kríž, aby sme vykúpení a zmierení s Bohom žili ako nové stvorenie, nezodpovedá presviedčavo a jednoznačne ani jeden z dokumentov unionistického hnutia na Podkarpatsku v tajnom vatikánskom archíve, lebo napriek všetkým ich krásnym slovám nenasledovali zo strany úniu podporujúcich katolíckych zemepánov a ani zo strany unionistický pohyb organizujúcej katolíckej hierarchie skutky, o ktorých by platili slová Isusa Christa: „Po tom poznajú všetci, že ste moji učeníci, keď sa budete navzájom milovať" (Jn. 13, 35). Veď proces likvidácie pravoslávia na východnom Slovensku a na Podkarpatsku, ktorí sa formálne skončil až v 18. st. za vlády Márie Terézie, keď boli pravoslávni úradne zapísaní ako uniati, v dôsledku čoho prestala pravoslávna cirkev úradne existovať v severovýchodných župách Uhorska, bol priam nabitý krutými opatreniami proti odpor prejavujúcemu pravoslávnemu obyvateľstvu a proti „kňazom chlopskej viery", z ktorých viac než tristo bolo uväznených v Ilave. Tieto neľudské opatrenia, ktoré sa uskutočňovali v zmysle scholastickej teórie o božskom poslaní svetskej moci v službách kresťanstva, sú dokladom skutočnosti, že západná cirkev prepadla pri skúške osvedčovania ducha účinnej lásky, keď jednoznačne a rozhodne neprotestovala proti zneužívaniu svetskej moci v oblasti náboženskej, ba priam sa jej v mnohých prípadoch dokonca i dovolávala.

Pre celkové a dôkladné zhodnotenie nábožensko-kultúrnej situácie pred úniou máme k dispozícii málo písomných pamiatok, archiválií a hnuteľných pamiatok, ako sú chrámy, ikony a ikonostasy, ktoré boli, žiaľ, zväčša zničené práve zásluhou únie, keď r. 1720 prišlo na synode gréckokatolíckej cirkvi v Zamosczi v Poľsku k vyhláseniu, že ikonostas nie je bezpodmienečne potrebný pre slúženie sv. liturgie a keď už dávnejšie predtým v dôsledku pastierskeho listu Ľvovského arcibiskupa Sulikovského z r. 1596 sa začínal uptatňovať názor, že lipnutie ikonopisecov na východných tradíciách je poznávacím znamienkom rozkolníkov, znesvácujúcich svojimi maľbami kostoly. Cez to však tie pamiatky, ktoré sa zachovali dodnes, ako napr. Štvoroevanjelium z r. 1531—1571 a Nedeľné evanjelium z r. 1506—1525, vydávajú nezvratné svedectvo o skutočnosti, že východné Slovensko v tých časoch, keď sa jeho obyvatelia hlásili k pravosláviu, nežilo v duchovnej odlúčenosti od ostatných pravoslávnych krajín, ale práve naopak vplývali naň tri veľké stredoveké kultúrne zóny, a to Moskovská Rus,

juhozápadná a západná Rus a Rumunsko. Pritom nie je možné vylúčiť ani vplyv kultúrnych centier balkánskych slovanských krajín. Práve v dobe 16. st., z ktorého pochodia vyššie spomenuté literárne pamiatky, a predovšetkým v nasledujúcom 17. st., ktoré bolo časom nerovného boja o holú existenciu pravoslávia v našich krajoch, stáva sa pravoslávna cirkev záštitou národného jazyka proti od 13. st. postupujúcej maďarskej ingerencii (vplyvu) a proti zintenzívnemu popoľšťovaniu v Haliči a na Ukrajine, lebo tí, čo prijímali úniu alebo rímsky obrad, sa ľahšie a rýchlejšie pomaďarčovali alebo popoľšťovali. Tak sa stala pravoslávna cirkev v týchto oblastiach okrem niekoľkých výnimiek z radov šľachty, ako bol napr. na Volyni jej obranca knieža Konštantín Ostrožský, a z radov meštianstva združeného v „bratstvách" na podporu pravoslávia práve tak cirkvou chudákov, ako tomu bolo už pred necelými dvoma storočiami v Osmanskej ríši napriek prisluhovačstvu byzantských magnátov — fanariotov a, žiaľ, i niektorých hierarchov tureckej štátnej moci. Zásluhou pravoslávia ako typu kresťanstva svojho druhu, živeného vernosťou k odkazu apoštolov a sv. Otcov prvotnej cirkvi, zachovali si títo chudáci nielen svoju vieru, ale i národnosť.

Tam, kde na to boli priaznivé spoločensko-hospodárske podmienky, ako napr. na niektorých miestach Podkarpatskej Rusi, podnecoval v tejto dobe duch pravoslávia jednoduchých remeselníkov k tvorbe umeleckých pamiatok vysokej, ani predtým a ani potom nebývalej dokonalosti, ako sú napr. chrámy v Užoku a v Jasine, ktorých ikonostasy a kultové predmety nesú na sebe pečať pravej umeleckej krásy a účinného pôvabu. Dnes možno však len žialiť nad tým, že po odtrhnutí našich krajov od centier kultúry inšpirovaných pravoslávím naši domáci ikonopisci v 18. a 19. st. nevedeli už vystihnúť ducha opravdivej ikony a že už unionistický obsah ich diel zbavoval veriacich pôsobenia krásy, nežnosti a čara starých pravých ikon, ktoré ich pred vnútením únie nabádali a povznášali k rozjímavej modlitbe bez slov, a viedol ich k tomu, aby si zvykali na pobožnosti importované do našich chrámov z rímskeho obradu, ktoré len deformovali ducha východnej zbožnosti, lebo mu boli cudzie. Zavádzanie týchto foriem modlitby, ktoré nevznikli v našom duchovnom ovzduší a nestali sa jeho organickou súčasťou, nebolo nijakým náboženským pokrokom, ako nám to chcú vsugerovať teoretici údajných kladov únie, ale pomýleným krokom z hľadiska poslania sv. liturgie ako najvznešenejšieho tajomstva stále nového návratu Christa, ku svojim verným a najvrúcnejšieho spojenia s Ním, keďže odvádzali a časť účastníkov sv. liturgie ešte stále odvádzajú od ich aktívneho spoluslúženia s kňazom a od intenzívneho prežívania tajomstva sv. Eucharistie. Cez všetku svoju pomernú mnohotvárnosť v porovnaní napr. s tzv. Ježišovou modlitbou: „Pane Ježišu, zmiluj sa nado mnou... zmiluj sa nad ním... buď požehnaný za vodu, slnko, potravu...", boli a sú na prvý pohľad síce lákavou, ale v skutočnosti

predsa len lacnou náhražkou za túto podľa pastora M. Thuriana, brata v celej ekuméne známeho protestantského kláštora v Taizé, typickú modlitbu východného ducha, ktorá je základnou rozjímavou modlitbou, akú potrebuje i naša moderná doba pre zajtrajšok.

Dr. Vl. Buchta

(Pokračovanie.)

Spomienka na veľkého priateľa pravoslávnej cirkvi

Smutná správa o úmrtí najdôstojnejšieho pána gen. biskupa Slov. ev. a. v. cirkvi sa bolestne dotkla našej pravoslávnej cirkvi lebo v nebohom najvyššom predstaviteľovi evanjelickej cirkvi sme stratili ozajstného dobrého brata v Christu a verného priateľa.

Najdôst. pán biskup dr. JÁN CHABADA odovzdal svoju dušu Stvoriteľovi dňa 18. apríla 1970 vo veku 55 rokov, po ťažkej chorobe. Ako predstavený najvyššieho úradu evanjelickej cirkvi bol neochvejným hlásateľom dobrého spolunažívania a spolupráce medzi cirkvami. Nebohý neváhal, keď bolo potrebné vyjsť v ústrety pravoslávnej cirkvi a súhlasil i s dlhodobým užívaním evanjelických chrámov našou cirkvou, napr. v Tatrách v Novej Lesnej a v Žakovciach. Na poslednom zasadnutí Ekumenickej rady cirkví v ČSSR osobne na seba vzal úlohu sprostredkovateľa medzi pravoslávnou cirkvou a cirkvou gréckokatolíckou. Žiaľ Bohu, jeho bratský hlas zmierenia nebol gréckokatolíkmi vypočutý, čo ho veľmi trápilo. Bol stálym odberateľom našich cirkevných časopisov.

Za čestnú prácu na teologickom poli boli mu udelené dva čestné doktoráty a za statočnú prácu na mierovom poli bol vyznamenaný Radom republiky.

Na pohrebe zosnulého pána gen. biskupa pravoslávnu cirkev a Pravoslávnu bohoslovecku fakultu zastupoval mitr. prot. prof. dr. E. Kačur a bratislavský arcidekan prot. R. Bujnický.

Nech upokojí Hospodin dušu zosnulého vo svojich nebeských príbytkoch, nech utrie slzy opustenej manželky, detí a ostatnej rodiny.

Vičnaja jemu pamjať i blaženyj pokoj!

Prot. dr. A. Mihaľov

Sociálny stav duchovenstva a veriacich na Prešovsku v XVI. storočí.

„Brat, ktorý je v nízkom postavení, nech sa chváli svojou vyvýšenosťou a bohatý svojou poníženosťou, pretože sa pominie ako kvet trávy..." (Jak. 2, 9, 10).

Takto charakterizuje sv. ap. Jakub boháčov vo vzťahu k chudobným. Je dokázané, že bohatý človek býva ľahostajný a bezcitný voči cudziemu zármutku. A sv. ap. Jakub, hlásateľ slova Božieho v Novej Milosti — v Novom Zákone, ukazujúcom cestu k ľudskosti a kresťanskej dokonalosti, sa zaoberá sociálnymi vzťahmi. Človek, ktorý dosiahol dokonalosti, nerobí rozdiel medzi sebou a druhými, ale skutkami dokazuje svoju jednotu s bližnymi. Zvlášť kresťanstvo to bolo, ktoré začalo vyvádzať ľudstvo z uzavretosti a egoizmu na šíre pole solidárnosti a ozajstného bratstva. Svedčí o tom prvá história Cirkvi, kniha Skutkov apoštolských, napísaná apoštolom Lukášom, kde sa píše, že ľudia, ktorí prijali vieru Christovu „boli jedno srdce a jedna duša" (4, 32). Táto zásada sa objavila v spoločnosti prvýkrát a pri tom ukázala človeku slobodu v duchovnom zmysle i v zmysle občianskom. Človeku sa tu začali ukazovať sociálne práva v spoločnosti. Miestni feudáli, o ktorých budeme hovoriť, ktorí uchvátili moc nad naším ľudom ešte v XVI. a v XVII. stor., hoci sa volali kresťanmi, svojimi skutkami sa veľmi rozchádzali s princípom človeka — kresťana. Neštítili sa naložiť na svojich spoluobčanov, veriacich ľudí, putá sociálneho otroctva a politického bezprávia.

Približne od r. 1514 obyvateľstvo Uhorska začalo strácať slobodu a prešlo do stavu „nevoľníkov".[1] Od XIII. stor. bolo Maďarsko rozdelené územne na politické obvody, na 7 okruhov; Spišský, Zemplínsky, Užanský a iné. Na čele týchto okruhov bol kráľovský úradník, župan, právny pozorovateľ, kráľovský agent vládnúci nad kráľovskými pozemkami, nad administráciou a vojskom. Obyvateľstvo postupne bolo zbavované svojich práv, kým súčasne moc maďarských magnátov rýchlo narastala. Katolícka cirkev, ako cirkev privilegovaná, využívala všetky výhody u vládnúcich kruhov a disponovala veľkými majetkami, pôdou i výrobou. Napríklad, rímsko-katolícky biskup vo Vacu dostal od kráľa Béllu II. obrovské rozlohy zeme v Zemplínskom okruhu. Je nám známe, akou rozlohou pôdy a lesov disponovala olomoucká rímsko-katolícka diecéza. Okrem toho rímsko-katolícki biskupi boli pravidelne volení za poslancov do parlamentu, kde mali možnosť pre-

sadzovať záujmy svojej cirkvi. Pravoslávna cirkev, ktorá bola iba trpená, nič podobného nemohla mať, bola zbavená všetkých privilégií. S narastaním moci feudálov a ich vplyvu na kráľov, vynútili si od kráľa Andreja II. (1222) tak zvanú „zlatú bulu", ktorá im dávala obrovské práva a privilégiá. Bula bola v platnosti do XIX. storočia vrátane.[2]

Magnáti si teda upevnili moc a najprv ju začali uplatňovať proti duchovenstvu a veriacim pravoslávnej cirkvi u nás. Postupne túto moc rozširovali i nad ostatné obyvateľstvo.[3] Následkom toho a následkom častých nájazdov Tatárov bolo obyvateľstvo veľmi ožobračené. Okrem toho bolo pravoslávnym veriacim zakázané vstupovať do cechov, čo platilo až do roku 1608. (str. 174). Pri všetkej chudobe museli roľníci niesť i naturálne záväzky a platiť rôzne dane feudálom i kráľovi a robotu na panskom po 30—40 dní na dvor a rok. Nezávideniahodná bola situácia pravoslávneho duchovenstva. Časť patrila k nevoľníkom a časť, hoci sa rátali za slobodných, predsa len žili na pôde feudálov a len nevýznamná skupina mala vlastné pozemky. Pravoslávne duchovenstvo a veriaci museli pracovať na panskom. Pravoslávneho kňaza i veriaceho mohli zbiť sluhovia feudála, mohli sa mu vysmievať. Za štolu nič od veriacich nedostávali, veď aj tí viedli neradostný život.[4] Miestni magnáti vo svojej svojvôli zašli tak ďaleko, že dokonca sám kráľ bez ich súhlasu nemohol potvrdiť vo funkcii nového zvoleného biskupa na pravoslávnu katedru. V tejto bezprávnej situácii a krajnej biede žilo pravoslávne duchovenstvo; kňazi sa obliekali chudobne do domáceho plátna a súkna. Obuv si robili z kože, ba dokonca z dreva a v zime nosili biele hune z ovčej vlny. Rjasy (reverendy) sa šili z hrubého domáceho plátna a farbili oľšovou kôrou. Z domáceho materiálu boli kňazské rúcha a všetky oblečenia do cerkvi: kalichy boli z dreva alebo z olova, antiminsy papierové, neskôr z domáceho ľanového plátna; tie sa nám zachovali dodnes. Pokiaľ ide o politický život, nemohli sa ho zúčastňovať, často boli väznení, buď za nezaplatené dane, alebo im brali aj to úbohé „imanie", ktoré mali.[5] Takisto nezákonne sa nakladalo s pravoslávnymi biskupmi. Bez zvláštneho povolenia pravoslávny biskup nesmel uskutočňovať kánonické vizitácie v eparchii, lebo ináč ho hajdúsi nepustili ani do dediny a zostávali neoblomní.

Proti tejto svojvôli magnátov sa biskupi často sťažovali u kráľa, ale ich sťažnosti pravidelne zostávali bez výsledku. Rozzúrení magnáti sa potom k nim správali ešte horšie. Zosilnenie nevoľníckeho národnostne-náboženského tlaku vyvolávalo časté povstania. Tak v r. 1631 vzniklo také povstanie v Tokaji a zachvátilo celý Zemplínsky okruh i iné okruhy. Strážcovia miestneho poriadku referovali o tom na oficiálnych miestach v tom zmysle, že „ten rusínsky ľud je ako napätý luk, ktorý sa chystá vziať si svoje pravé miesto a ktorý môže vybuchnúť v plnej sile".[1] (str. 149). Roľníci často brali do rúk kosy, vidly a palice a vyháňali exekútorov. Keďže sa báli tres-

tu, odchádzali na iné miesta, ale r. 1459 dvorský snem prijal zákon, zakazujúci slobodný prechod.

Ak by sme chceli spomenúť rôzne dane, z pôdy, nájomné, za cesty, za dobytok, dokonca za komín a iné a k tomu ešte robotu na panskom[6], mohli by sme si predstaviť situáciu nášho ľudu, ktorý nemohol žiť, ale postupne bol ničený. Uniatski historici v tomto ťažkom sociálnom stave vidia hlavnú príčinu založenia únie. Ináč by duchovenstvo nebolo nikdy súhlasilo s prijatím únie, ale od nej očakávalo uľahčenie svojej situácie. Cirkevnú úniu sa nepodarilo založiť tam, kde pravoslávni, napr. Srbi, boli materiálne pomerne dobre zabezpečení, píše uniatsky historik A. Hodinka.[5] (str. 402).

Prostý ľud nemohol očakávať od únie žiadne uľahčenie, len klérus, ktorému sľubovali privilégiá. A nemôže nepadnúť do oka ten fakt, že nie prostý ľud, ale biskupi (Vasilij Tarasovič) a niektorí duchovní zradili vieru svojich predkov. Hoci roľníctvo viac než klérus pociťovalo tlak magnátov; bolo hladné, neoblečené, hľadajúce kôrku chleba na smetisku pánov, ale horlivo bránilo svoju vieru. Latinskí misionári vôbec neboli dojatí, keď videli v takom hroznom stave obyvateľstvo, ale naopak, k bolestivej a krvácajúcej rane, priložili ešte novú (Žalm 68. 27), o čom budeme v ďalšom pokračovaní hovoriť podrobnejšie.

POUŽITÁ LITERATÚRA:

[1] O. Micjuk: *Narisy z sociaľno-hospodarskoj istoriji... zv. I., Praha, 1938*
[2] I. G. Kolomijec: *Očerki po istoriji, Prešov, 1955*
[3] A. Cheveši: *Maďarské roľníctvo a jeho boj, 1927*
[4] P. I. Ivašina: *Násilné zavedenie únie, 1951*
[5] A. Hodinka: *A munkácsi, Budapest, 1910*
[6] Náučný zborník *„Prosvita"*, Užhorod, 1934

Prof. dr. Peter Kernaševič

Postrehy z cesty

(pokračovanie).

LENINGRAD je po Moskve druhým najdôležitejším priemyselným, kultúrnym a vedeckým centrom Sovietskeho zväzu, so silným železničným a leteckým uzlom, dôležitým námorným prístavom. Je to druhé najväčšie a najpočetnejšie osídlené mesto v ZSSR. Mesto bolo založené v roku 1703; do r. 1914 sa volal Sankt-Peterburg, od augusta 1914 — Petrohrad, od 26. januára 1924 — Leningrad. Leží pri ústi rieky Nevy, ktorá sa pri svojom ústí do Finskeho zálivu delí na tri hlavné prúdy. Na území mesta je spolu 65 riečnych kanálov, prietokov, ktoré tvoria okolo 100 ostrovov. Kanály a prietoky preklenujú 365 mostov. V Leningrade na predmestiach je spolu 623 mostov. Leningrad má vyše troch miliónov obyvateľov, s predmestiami približne štyri milióny.

Sem, do hrdinského mesta Leningradu, sme pricestovali v nedeľu 20. júla časne ráno a ubytovali sme sa v miestnostiach Leningradskej Duchovnej akadémie.

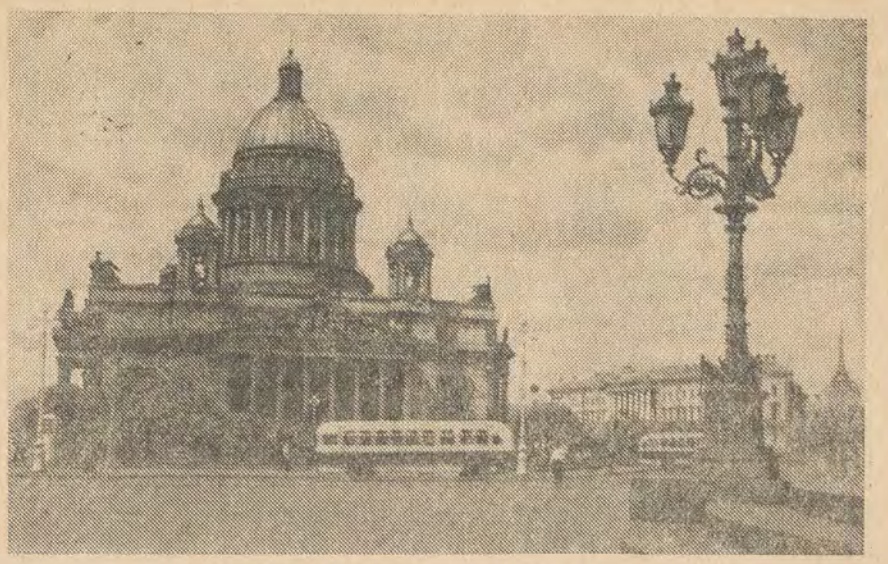

Isakijevský sobor v Leningrade

Ako sme už spomenuli, Leningrad je veľké a moderné mesto, mesto pomerne mladé, veď má len 266 rokov. Niet tu pamätníkov dávnej minulosti, ale zato je mesto bohaté na harmonické a prekrásne budovy a dvorce v štýle barokovom a klasickom. Jeho prospekty a ulice sú priame, námestia obrovské, úhľadné a slávnostné. Toto všetko sme chceli vidieť. Aby sme to za pomerne krátky čas nášho pobytu v meste všetko stihli, museli sme mať dobrého sprievodcu. A takéhoto výborného sprievodcu sme aj dostali v osobe otca protojereja Vladimíra Ljutika, výborného znalca mesta a jeho kultúrnych pamätihodností. Sme mu veľmi vďační za to, že sa vždy o nás príkladne staral, vedel pre nás nájsť najlepší autokar s najlepším šoférom, módnu reštauráciu s výbornou stravou a vôbec sa usiloval ukázať nám všetko; veľa chrámov i iných pamiatok Leningradu.

V tú nedeľu sme boli v katedrálnom Nikoľskom chráme *na sv. liturgii. Boli sme aj v chráme v Petropavlovskej pevnosti. Petropavlovská pevnosť leží takmer v centre mesta, na najširšom mieste rieky Nevy, na neveľkom ostrove. Začali ju budovať na príkaz Petra I. dňa 16. mája 1703 a tento deň vošiel do dejín ako deň založenia Peterburgu.*

V centre pevnosti bol vybudovaný drevený chrám sv. ap. Petra a Pavla (odtiaľ i názov pevnosti). Neskôr (1712–1713) tu bol vybudovaný Petropavlovský chrám — jedna z hlavných architektonických a historických pamiatok mesta.

Zo všetkých leningradských chrámov, ktoré sme navštívili, najviac na mňa zapôsobil Isakijevský sobor. *Je to jedna z najväčších kupolovitých stavieb na svete. Výška — 101,5 m, čo je asi výška tridsaťposchodového domu, dlhý je 111,2 m a široký 97,6 m. Pojme 14 000 ľudí.*

Vnútorná výzdoba Isakijevského soboru ohromuje návštevníkov veľkoleposťou. Klenby, steny a stĺpy tohto chrámu zdobí viac ako 150 obrazov na biblické témy. Najväčšiu pozornosť na seba sústreďujú obrovské obrazy, ako „Videnie proroka Ezechiela", „Potopa sveta", „Posledný súd" *a iné. Mnohé obrazy i ikony sú mozaikové.*

Po obede sme navštívili Ermitáž.

Čo je to Ermitáž? — to je najväčšie sovietske múzeum dejín kultúry a umenia, najbohatšia kolekcia diel mnohých štátov a národov. Jeho obrazová galéria je veľmi významná počtom najznámejších umeleckých diel, medzi ktorými je veľa plátien svetového významu. Ermitáž vznikla v druhej polovici XVIII. storočia a bola spočiatku osobným vlastníctvom Kataríny II. Múzeum dostalo meno od súčasne s ním postaveného Zimného paláca a budovy Ermitáž (1765). Ermitáž pôvodne bola určená ako budova, kde si intímny okruh známych Kataríny II. mohol odpočinúť od dvorskej etikety. Slovo ermitáž značí po francúzsky toľko, čo „osamotený kútik", „jaskyňka". Takéto kútiky sa budovali na dvoroch francúzskych kráľov a šľachty. Ich príklad nasledovala aj Katarína II. Dátum založenia galérie je r. 1764, kedy bola zakúpená prvá kolekcia obrazov u berlínskeho kupca Hockovského. Ďalšie obrazy putovali do Ermitáže veľmi rýchlo, lebo sa kupovali veľké celky zo známych zbierok. Preto sa Ermitáž stala rýchlo prvou v celom rade dvorných galérií pri európskych kráľovských dvoroch.

Rozmnožením zbierok vznikla nutnosť múzeum rozšíriť. Už v prvých rokoch sovietskej vlády galérii dali do používania veľkú časť Zimného paláca a po skončení druhej svetovej vojny Zimný palác celý. Jeho sálami denne prechádzajú početné skupiny návštevníkov z celého Sovietskeho zväzu, ale aj z ďalekého zahraničia.

Je veľmi ťažké krátko opísať celú nádheru Ermitáže a jej exponátov. Spomeniem len niektoré, s námetom biblickým, obrazy celého sveta. Napríklad Taliansko je zastúpené v Ermitáži obrazmi z takmer celej svojej dlhoročnej tvorby. Medzi obrazmi zo XIV. stor. si najväčšiu pozornosť zaslúži „Madona" od Simone Martini (okolo rokov 1283–1344).

K najvýznamnejším pamiatkam umenia ranej renesancie patrí „Zvestovanie" *benátskeho maliara Chima da Konelliano (1459–1517).*

Prot. Michal Kernaševič

Z kroniky farnosti Ladomírová

(Pokračovanie.)

18. júla 1968 znovu zasadala v Bardejove okresná správna komisia. Pomer ostatných členov ku mne bol už omnoho priateľskejší, než na prvej komisii. Opis záznamu tejto schôdze uvádzam doslova:

„Správa z druhého zasadnutia okresnej komisie pre veci cirkevné v Bardejove, ktoré sa uskutočnilo dňa 18. júla 1968 v zasadačke predsedu ONV. Prítomní boli všetci okrem predsedu ONV. Zasadanie viedol vedúci odboru školstva s. Maňko. Pred zasadaním uskutočnila sa menšia porada bez nás, zástupcov oboch cirkví.

Všeobecne možno konštatovať, že druhé zasadanie sa viedlo v lepšom, priateľskejšom ovzduší než prvé.

Ako prvý bod riešila sa otázka farnosti Bardejova. Predsedajúci zdôraznil, že nakoľko pravoslávna stránka splnila požiadavku, že totiž do

stanoveného termínu (za 7 dňové obdobie) vyjadrila svoje pravoslávne presvedčenie 214 podpismi, musí sa s ňou rátať tiež ako s farnosťou. Nakoľko však gr. kat. stránka je vo väčšine, doporučila komisia povoliť gr. kat. farnosť a majetok tiež prideliť gr. kat. cirkvi. Pán farár Gladyš poznamenal, že podpisy sa nazbierali na MNV, ako to stanovila komisia, ale iba po domoch a že vraj podpisovali aj Cigáni za 5 Kčs a občania z okolia, takže nie je to celkom smerodajné pre spravodlivé hodnotenie tejto otázky.

Okresný cirkevný tajomník s. Harajda mu predložil podpisy a poznamenal, že podpisy sám skontroloval, a že nenájde tam ani jeden podpis Cigáňa, ani vidiečana.

Ja som mal podobnú poznámku na prvom zasadaní, že totiž my môžeme zaručiť, že medzi podpismi našich veriacich nenájde sa ani jeden podpis rím. kat., lebo my takého nezískame, ale že oni, teda gr. kat., mi nezaručia, že ich nebudú mať. U nich je k tomu veľký predpoklad, a preto bolo by žiadúce, aby sa k tejto veci ešte raz prikročilo na návrh krajskej komisie a aby sa dala možnosť vzájomnej kontroly podpisov, čo doposiaľ nebolo urobené.

Komisia doporučila krajskej komisii vyriešiť otázku zabezpečenia vyžiť sa nábožensky aj pravoslávnym veriacim. Je žiadúce, aby sa táto otázka riešila paralelne s gr. kat. cirkvou, aby náš duchovný až vtedy mohol uvoľniť farský dom, ak bude mať náhradný byt a podobne nech sa postupuje aj s chrámom, ak by sa nemohlo vyriešiť spoločným užívaním chrámu, čo by bolo najdemokratickejšie.

Cigelka sa vyriešila v tom zmysle, že majetok bol tiež doporučený gr. kat. cirkvi, nakoľko o pár podpisov mali väčšinu gr. kat., ktoré podpisy doniesli ľudia osobne na ONV v deň zasadania komisie. Pravoslávni nechceli sa podpísať, iba zaslali list, v ktorom dokazujú, že podpisová akcia nebola prevedná demokraticky a správne.

Ja som žiadal, aby na podpisový hárok smel sa pozrieť tamojší pravoslávny farár a aby mohol posúdiť, či hárok nepodpisovali aj deti.

Ostatní členovia komisie trvali na svojom, že podpisy sú overené pečiatkou MNV.

Ja som zastával stanovisko, že MNV môže tiež rozhodovať buď kladným alebo záporným postojom k tejto alebo onej cirkvi. Moje pripomienky však sa nebrali do úvahy. Komisia navrhla krajskej komisii rozhodnúť v prospech gr. kat. cirkvi s tým, aby bola daná možnosť ukájať si náboženské potreby aj pravoslávnym.

Ďalej sa rozhodovalo o Hrabskom. Komisia musela dať jednoznačne právo väčšine, ktorá aj s farárom Františkom Dancákom bola na strane gr. kat. cirkvi. Iba niečo vyše 40 osôb sa nijako nevyjadrilo, ale 274 sa podpismi vyjadrili za gr. kat. cirkev.

Pán farár Gladyš dal potom komisii papierik, na ktorom bolo napísané asi to, že veriaci v Beloveži aj s farárom prestupujú na gr. kat. cirkev. Papierik bol opatrený 4 podpismi a pečiatkou farského úradu, MNV a DOKSS. Komisia ho však nebrala ako hodnoverný dokument a právoplatný, zvýrazňujúci vôľu ľudu, ale bola za to, aby sa tam previedla podpisová akcia. To isté bolo navrhnuté pre farnosť Andrejovú a Giraltovce.

Poznamenávam, že v Bardejovskom okrese celú túto presvedčovaciu akciu, ako sa sám priznal, robí pán farár Gladyš. Ktorú obec on nenavštívi, odtiaľ sa nijaké podpisy nedostanú na ONV. Robí sa to iba jeho zásahom. A tak sa stalo aj v Beloveži. Po návšteve farára Bocka dal mu tento papier, ktorý bol napísaný ešte 9. júna 1968.

Bolo by žiadúce, aby Eparchiálna rada v Prešove buď obežníkom alebo iným spôsobom inštruovala našich kňazov, aby aj naši veriaci pristúpili k podpisovej akcii a tak si na farnosti zabezpečili kľud a poriadok, aby sa už konečne tá náboženská otázka vyriešila bez bitiek a nadávok".

V júli sa v našej vlasti všade šírila podpisová akcia. Jedni zbierajú podpisy po stránke náboženskej, v čom zvlášť vynikali gr. kat., a k tomu prinucovali aj pravoslávnu stránku. A tak sa museli aj naši veriaci podpisovať v Bardejove, Stropkove, vo Svidníku a inde. V Ladomírovej sa pravoslávni na nič nepodpisovali. Ja som si urobil podrobný zoznam duší.

Pretože prevaha pravoslávnych je na tunajšej farnosti značná, nepovažoval som za potrebné nútiť, či presviedčať veriacich na podpisy.

Avšak nielen kňazi, ale aj samotný Dubček zbieral podpisy, o čom bola zmienka v Pravde dňa 30. júla 1968 v správe pod titulkom: Praha sa upísala strane.

A prečo? Zdá sa preto, že koleso demokratizácie, (či asi anarchie) v našej vlasti sa po januári tak do augusta rozkrútilo, *že ho už bolo veľmi ťažko zastaviť.* Ľudia nielenže sa vadia, hrubo urážajú, ale sa aj bijú, niekde aj smrteľne. *Okrem toho vedúci činitelia Sovietskeho zväzu nám nielenže začali nedôverovať, ale kríza sa čím ďalej tým viac prehlbuje a vyostruje.*

30. júla 1968 *Pravda prináša správu o jednaní v Čiernej n/T. kde sa zišli naši aj sovietski predstavitelia.* *(Pokračovanie.)*

Zo života prešovskej eparchie

USTANOVENIE

D. o. Juraj Jura, novokňaz, bol dňom 1. apríla 1970 **ustanovený za správcu pravoslávnej farnosti Lomné**, okr. Svidník.

OKRESNÁ PRACOVNÁ PORADA. Dňa 26. marca 1970 **sa konala v Humennom pracovná porada pravoslávneho duchovenstva**, ktorá bola vedená okresným arcidekanom. Na porade sa za Eperchiálnu radu pravosl. cirkvi v Prešove zúčastnili d. o. prot. P. Spišák, riaditeľ ER, a d. o. prot. M. Olexa, vedúci misijného odboru ER a zástupca ONV — odbor kultúry. Boli prejednané aktuálne otázky, týkajúce sa života pravoslávnych farností v tomto okrese, najmä otázka spoluužívania chrámov.

SPOLUUŽÍVANIE CHRÁMOV. Otázka spoluužívania chrámov s gréckokatolíkmi na jednotlivých farnostiach sa ďalej rieši, i keď nie vždy s plným úspechom. Môžeme však napriek tomu s radosťou oznámiť, že k spoluužívaniu v poslednom čase došlo na týchto farnostiach:

V okrese Svidník: Miková, Malá Poľana, Staškovce, Miroľa, Bodružaľ, Šandal, Veľkrop, Vyškovce, Brusnica, Gribov, Stročín, Nižný Orlík, Kečkovce a Vyšná Písaná.
Okres Humenné: Krásny Brod
Okres Bardejov: Šarišské Čierne a Petrová
Okres Poprad: Vernár
Okres Spišská Nová Ves: Slovinky a v okrese **St. Ľubovňa** obec **Udol.**

V ďalších obciach, kde sa veriaci hlásia k pravoslávnemu vierovyznaniu, sú otázky spoluužívania v jednaní.

I keď sme takto zaznamenali skromný úspech, predsa sme sa však radovali, že naše úsilie a dobrá vôľa pravoslávnych veriacich neboli már-

ne. Takto aspoň niekde naši veriaci mohli Paschu Christovu — sviatok pokoja a lásky osláviť vo svojom chráme. **Veríme, že v blízkej dobe budú mať všade pravoslávni veriaci právo zúčastniť sa na pravoslávnych bohoslužbách.**

ARCHIJEREJSKÁ ODPUSTOVÁ BOHOSLUŽBA.

Preosvietený **vladyka Nikolaj, biskup prešovský, navštívil dňa 3. mája t. r. v sprievode d. o. prot. P. Spišáka farnosť Slovinky, kde pravoslávni veriaci oslavovali svoj chrámový sviatok v česť sv. veľkomučeníka Georgija.** Chrám sa naplnil veriacimi miestnymi i zo širokého okolia. Odpustovú slávnosť spestrila tá udalosť, že **počas sv. archijerejskej liturgie bol o. diakon Vasiľ Šuliman vysvätený na duchovného. Slávnostnú kázeň predniesol prot. R. Ferenc.** Nakoniec **pozdravil prítomných i sám Preosvietený vladyka Nikolaj.** Na prítomných veľký dojem urobil obrad vysviacky, mnohí ho ešte nevideli. Radostne sme teda zaznamenali, že máme ďalšieho služobníka na nive sv. pravoslávia — otca Vasiľa Šulimana.

Na mnohaja lita!

Slovinky. *Preosv. vladyka Nikolaj a o. diakon V. Šuliman počas bohoslužieb*

Zo života michalovskej eparchie

UDELENIE VYZNAMENANÍ

Z príležitosti Veľkonočných sviatkov Preosvietený vladyka CYRIL, biskup michalovský, na znak uznania za úspešnú dušpastiersku činnosť v prospech sv. pravoslávia, udelil cirkevné vyznamenania nasledujúcim duchovným michalovskej eparchie:

NABEDRENNIK:

1) **D. o. Ladislavovi Fedorovi,** správcovi farnosti v Podhorodi

TIT. DEKANA:

1) **D. o. Štefan Horkaj,** predstavený pravosl. katedr. chrámu Michalovce
2) **D. o. Michal Fedič,** správca pravoslávnej farnosti Markovce
3) **D. o. Mikuláš Sedlický,** správca pravoslávnej farnosti Zempl. Hradištia
4) **D. o. Juraj Kačala,** správca pravoslávnej farnosti Byšta
5) **D. o. Ján Mantič,** správca pravoslávnej farnosti Úbrež

TIT. ARCIDEKANA:

1) **D. o. dekan Peter Semanco,** účtovník ER Michalovce
2) **D. o. dekan Ján Holonič,** správca pravoslávnej farnosti Šamudovce
3) **D. o. dekan Juraj Koco,** správca pravoslávnej farnosti Pozdišovce
4) **D. o. dekan Juraj Cap,** správca pravoslávnej farnosti Lastomír
5) **D. o. dekan Jozef Nadzám,** správca pravoslávnej farnosti Strážske
6) **D. o. dekan Michal Spišák,** správca pravoslávnej farnosti Košice
7) **D. o. dekan Štefan Ciba,** správca pravoslávnej farnosti Ruský Hrabovec
8) **D. o. dekan Juraj Lovič,** správca pravoslávnej farnosti Falkušovce

HODNOSŤ PROTOJEREJA:

1) **D. o. t. arcidekan Jozef Petranin,** býv. správca pravoslávnej farnosti Strážske
2) **D. o. t. arcidekan Ján Choma,** správca pravoslávnej farnosti Hažín

ZLATÝ KRÍŽ S OZDOBAMI:

1) **D. o. prot. Jozef Frický,** správca pravoslávnej farnosti Cejkov
2) **D. o. prot. Štefan Mandzák,** správca pravoslávnej farnosti Bežovce.

ROKOVANIE O DORIEŠENÍ NEDORIEŠENÝCH CIRKEVNÝCH ZÁLEŽITOSTÍ

Z iniciatívy Sekretariátu pre veci cirkevné Ministerstva kultúry SSR, **dňa 29. apríla 1970 v Michalovciach bolo rokovanie o doriešení nedoriešených cirkevných záležitostí existencie medzi gréckokatolíkmi a pravoslávnymi.** Na rokovaní sa zúčastnili:

Zástupcovia sekretariátu pre veci cirkevné Ministerstva kultúry SSR z Bratislavy, zástupcovia ONV Michalovce a Trebišov. Za Ordinariát gr. kat. cirkvi z Prešova: p. Ján Hirko, ordinár so svojim sprievodom. Za pravoslávnu michalovskú eparchiu: **Preosvietený vladyka Cyril, biskup michalovský, o. prot. Mikuláš Ščerbej, riaditeľ, o. arcidekan Peter Semanco, člen ER, a za pravoslávny okresný arcidekanát o. prot. Ján Choma z Hažína.**

Zástupcovia pravoslávnej michalovskej eparchie aj pri tejto príležitosti predniesli požiadavky pravoslávnych veriacich **na spoločné užívanie chrámov** v nasledujúcich obciach, kde gr. kat. násilne prevzali od pravoslávnych chrámy a pravoslávni už viac ako dva roky nemajú sa kde nábožensky vyžívať:

V okrese Michalovce: Strážske, Malé Zálužice, Dúbravka, Poďhorod, Bežovce, Záhor, Lekárovce, Choňkovce, Koňuš, Priekopy, Nižná Rybnica, Klokočov, Kusín, Koromľa, Trhovištia, Iňačovce, Petrikovce, Suché.

V okrese Trebišov: Zemplínske Hradištia, Cejkov, Brezina, Kuzmice, Trebišov, Sečovce a Lastovce.

V okrese Košice: Košice.

Pravoslávni veriaci uvedených farností predpokladajú, že im bude v zmysle platných zákonov umožnené spoluužívanie chrámov.

(M. Š.)

Dňa 14. 2. t. r. zomrel po zaopatrení sv. Eucharistiou vo veku 70 rokov brat JÁN SABO, predseda kurátorského zboru v Zemplínskej Širokej. Pohrebné obrady vykonal nad zosnulým d. o. prot. Mikuláš Ščerbej s duchovnými z okolia.

Vičnaja pamjať! Nikdy na Vás nezabudneme.

Posmrtné spomienky

Dňa 3. mája 1970 zomrela vo veku 59 rokov náhle sestra MAGDALÉNA BOBALÍKOVÁ, učiteľka, **manželka prot. P. Bobalíka, profesora Pravoslávnej bohosloveckej fakulty.** V skorých ranných hodinách navždy opustila svojho manžela, tri deti, dve vnúčatá a staručkú matku, aby odovzdala svoju dušu do rúk Stvoriteľových. **Pohrebné obrady podľa pravoslávneho ritu sa konali dňa 6. 5. 1970 na cintoríne Rozália v Košiciach** a vykonali ich: **J. E. Preosvietený vladyka Cyril,** biskup michalovský, mitr. prot. prof. **dr. A. Mihaľov, dekan Pravoslávnej bohosloveckej fakulty,** ktorý predniesol aj smútočnú reč, riaditelia Eparchiálnych rád z Michaloviec a z Prešova, dôstojní otcovia **mitr. prot. N. Sčerbej a P. Spišák, generálni vikári týchto eparchií, mitr. prot. G. Kuzan, spirituál PBF, prot. E. Podhajecký, d. o. M. Spišák, správca miestnej farnosti,** ktorý sa za nebohú rozlúčil s celou jej rodinou. Smútočnú kázeň predniesol aj mitr. prot. P. Spišák z Prešova.

Rodina nebohej sestry Bobalíkovej ďakuje týmto za účasť na pohrebe Jeho Preosvietenstvu Cyrilovi, Pravoslávnej bohosloveckej fakulte na čele s jej dekanom, profesorskému zboru a poslucháčom, ako aj zamestnancom fakulty.

Taktiež prejavuje rodina zosnulej **vďaku zástupcom učiteľských kolektívov, zo škôl, kde nebohá v posledných rokoch učila,** ako aj žiakom, ktorí ju prišli odprevadiť na večný odpočinok.

Nebohá sestra Magdaléna bude dlho a dlho chýbať nielen svojim drahým, ale nám všetkým, ktorí sme ju poznali a mali radi.

Vičnaja jej pamjať!

Žiaľ postihol aj rodinu brata ANDREJA FERKU z Močaran, okr. Michalovce, ktorý zomrel 3. 3. 1970. Zomrel zaopatrený sv. Eucharistiou. Viacej v svojom živote vždy konal dobro, než hovoril. Ľudské i kresťanské povinnosti si vždy s láskou počas svojho 68 rokov trvajúceho života plnil. Svoje presvedčenie a vyznanie nebohý brat Andrej ukázal svojím životom a jednaním.

Dňa 11. 2. t. r., zaopatrený sv. Eucharistiu, odovzdal svoju dušu Stvoriteľovi brat MICHAL KONTUĽ, kurátor zo Zemplínskej Širokej. Pohrebné obrady vykonali d. o. prot. Mikuláš Sčerbej dňa 13. 2. t. r. v miestnom pravoslávnom chráme. Nebohého odprevadili na cintorín príbuzní a veľký počet spoluobčanov – pravoslávnych veriacich. Nebohý mal 70 rokov. **Vičnaja pamjať!**

Dňa 27. 2. 1970 po dlhšej chorobe odovzdal svoju dušu Stvoriteľovi dlhoročný kurátor pravoslávnej cirkevnej obce v Novej Sedlici, brat VASIĽ BUNGA, nar. r. 1903. Menovaný bol dobrým veriacim i dobrým otcom rodiny. Svoju pradedovskú pravoslávnu vieru si chránil do posledného dňa. Pohrebné obrady vykonal miestny duchovný d. o. A. Dzuba za prítomnosti mnohých veriacich z N. Sedlice a zo Zboja, ktorí ho prišli odprevadiť.

Vičnaja jemu pamjať!

DARY NA NAŠU TLAČ.

Ďalšími milými darcami na našu tlač sú tieto farské úrady a jednotlivci: Bodnár Juraj, Vranov n/T, 200.–, **Pravoslávny farský úrad Prešov** 30.–, **Pravoslávny farský úrad Pozdišovce** 250.–, **pravoslávni veriaci z Ľubice** 130.–, **J. Iljuk,** Liptovský Hrádok, 50.–, **br. Horňák** z Borova 50.–, Pravoslávny farský úrad **Pstrina** 50.–, **Michal Kinďa,** Ľutina, 50.–, **Michal Olah,** Nižný Žipov, okr. Prešov, 25.–, Pravoslávny farský úrad **Ľutina** 115.–, **Michal Levkuť,** Veľaty, 50.–, **Andrej Horňák,** Markovce, 50.–, **pravosl. veriaci z Lúčok, okr. Michalovce:** Seničová 15.–, Petriková 15.–, Vataha 15.–, Parizová 15.–, Škunda 18.–, M. Varga 15.–, J. Varga 15.–, A. Sekletarová 15.–, veriaci z Malých Zálužíc: M. Varga 20.–, Pavel Savka 25.–, Pavel Šepeľak 20.–, Jozef Kolibaš 15.–, A. Palovčiková 10.–, Ján Bašista st. zo Žbiniec 15.–, **veriaci z Hažína okr. Michalovce:** Mária Gavulová 10.–, Mária Balažová 20.–, Anna Frajtová 10.–, Mária Bucová 10.–, A. Chrapovičová 10.–, Z. Romanová st. 15.–, Anna Bučková 10.–, A. Jakubiková st. 10.–, M. Pastiriková 10.–, Alž. Rosolová 10.–, Anna Hačková 10.–, A. Koščáková 10.–, Mária Pirčová 15.–, A. Šepeľaková 10.–, M. Romanová ml. 10.–, Ján Gavaj 25.–, Ján Ihnát 20.–, Z. Sulejová 20.–, Z. Pastiriková 10.–, **Bohuznámy z Brusnice** 45.–, **Bohuznáma zo Stretavy okr.** Michalovce 20.–, rodina **Slávikova,** Priekopa, 60.–, **mitr. prot. Andrej Šlepecký, St. Clair,** 500.–, Pravoslávny farský úrad **Markovce** 200.–, **Mária Lukáčová,** Petrikovce, 25.–. Srdečné a úprimné Pán Boh zaplať! Ďalších štedrých darcov uverejníme v budúcom čísle našich časopisov.